

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE

Hastalık etkenlerinin insanlardan önce dünya üzerinde buldukları düşünülmektedir. Ele geçen eski devir kemikleri ve bazı fosiller bu fikri kuvvetlendirmektedir. Bu yüzden ilk insanların hastalıklara karşı bir korunma yöntemi olmalıdır.

Bu dönemlerde bazı şahısların diğerlerini iyi etmek için gayret sarfettikleri düşünülebilir. Bunlar hasta kişiyi iyileştirmek için yalnız "büyü"den yararlanıyorlar ve hiçbir maddi ilaç kullanmıyorlardı.

Zamanla ve azar azar, bitkilerin tedavi etkileri hakkındaki bilgiler artmış, bunlar bazı hastalık belirtilerini ortadan kaldırmak için kullanılmaya başlanmış ve bunun sonucu olarak da insanlarda 'ilaç' kavramı oluşmuştur.

İlk ilaçlar şüphesiz bitkiler veya bitkisel kökenli maddeler idi.

Dünya üzerinde farklı bölgelerde yetişen farklı bitki türlerinin deneme-yanılma sonucu öğrenilen etkileri kişiden kişiye ve nesilden nesile aktarılmıştır. Böylece fitoterapinin bilgi dağarcığı her geçen gün genişlemiş, bitkiler daha farklı hastalıklara da deva olmuştur.

Fitoterapinin altın çağı, söğüt ağacı kabuğundaki salisilik asitin asetillenip 'aspirin' olarak yarı sentetik imal edilmesine kadar sürdü. Bitkilerden uzun ve zahmetli bir işlem sonucu etken madde eldesi yerini önce bitkisel maddeye kimyasal gruplar ekleyerek oluşturulan yarı sentetik ilaçlara, sonra ise direk laboratuvarlarda sentezlenen kimyasal moleküllere bıraktı.

Sayısı her geçen gün artan bu kimyasal moleküllerden bir kısmının (thalidomide)geri dönüşümsüz yan etkileri ortaya çıktı. 20. yüzyılın popüler ilaçları; bu yan etkileri sonucunda dikkatlerin tekrar bitkisel preparatlara çevrilmesine neden oldu.

Yüzyıllar boyu tedavi amacıyla kullanılan bitkiler bugün de modern eczacılığın kullandığı ham maddelerin temelini oluşturmaktadır. Doğal yollardan elde edilmesi, ekonomikliği, daha da önemlisi yan etki riskinin azlığı nedeniyle bitkiler önem kazanmıştır. Almanya'da pek çok firma bitkisel ilaç üretmektedir. Madaus, Stada, Bionorica, Natürlich, St Benedict vs. firmalar draje, tentür, şurup, balsam gibi galenik

formlarda ilaç üretmektedir. Bunları satabilen herhangi bir aktar bulunmamaktadır.

Meslekte kaliteyi yükseltmekten her zaman bahsetmekteyiz. Görevimiz ilacı hastaya sunmaktır, kasa bekçiliği yapmak değildir. Biz sağlık zincirinin çabucak erişilebilen halkalarıyız. Yol gösterici, eğitici, bilinçlendirici olmalıyız. Gelişen teknolojiye yaşanılan;ilaçta doğaya dönüşümü topluma yansıtmalıyız. Eczacılar bu konuda bilgilerini tazelemelidirler ki; hastaya yön verebilsinler!Kısırlıktan iktidarsızlığa, gripten kansere kadar birçok hastalığın dermanı doğada saklı. Önemli olan; hangi bitkinin hangi kısımlarını hangi hastalık için kullanılacağıının bilinmesidir.

Tedavi edici değere sahip bitki kısımlarından hazırlanan tıbbi çaylar ve bitkisel ilaçlar ile yürütülen tedavi, kısaca fitoterapi ile ilgili bilgilerimizi hatırlayalım.

PANAX GINSENG (GINSENG)

Familiya: Araliaceae

Kullanılan kısımları: Bitkinin kurutulmuş kökleridir. Beyaz ve kırmızı renk kurutma ile oluşur. Güneşte kurutmada beyaz, sıcak buhar ile kurutmada kırmızı renk oluşur.

Etki ve kullanılışı:

- Fiziksel ve mental(zihinsel)dayanıklılığı artırır.
- Stresi azaltıcı hatta yok edici etkileri vardır(Adaptogen)
- Şeker hastalığının iyileşmesine yardımcı olur ve kandaki şeker, lipid ve kolesterol seviyesini düşürür.
- Karaciğer sağlığını, toksik maddeleri hızla dışarı atarak korumakta ve karaciğer hücrelerinin yenilenmesini kolaylaştırmaktadır.
- Anemiye karşı iyi gelir.

- Başıklık sistemini güçlendirir.
- Erkeklerde aşırı stres ve yorgunluktan kaynaklanan performans düşüklüğünü giderir.
- Kadınlar üzerinde, beynin hafıza merkezlerini uyarıcı etkisinin bulunması ise yeni ortaya çıkmıştır.

Dozaj : 3-6g drog/gün
Etkileşim : Digoksin
Preparatları : Piyasada tablet, kapsül ve sakız formları bulunmaktadır.

ALOE VERA (SARI SABIR)

Familiya:Liliaceae

Kullanılan kısımları:

Aloe barbadensis, Aloe capensis, Aloe vera bitkilerinin etli yapraklarından elde edilen sütsü görünümlü kurutulmuş özsuyu.

Etki ve kullanılışı:

- Dahilen purgatif olarak kullanılır. Haricen kullanılan Aloe vera analjezik ve antienflamatuar etki gösterir.
- Deri ve mukozaları güneş ışınları, radyasyon ve kemoterapi kaynaklı dermatit ve ülserlere karşı korur. Cilt bakım ürünlerinde nemlendirici olarak etkilidir.

Dozaj: 0. 01-0. 02g dozlarında midevi
0. 15-0. 6g dozlarında laksatif ve kolagog
0. 6-1. 5g dozlarında purgatif ve drastiktir.

Yan etkileri:Karın ağrısı, diyare dahilen kullanıma bağlı yan etkiler olup, oral ve topikal kullanıma bağlı ekzema ve papüler dermatit şeklinde aşırı duyarlılık reaksiyonları görülebilir.

Barsak tıkanması(intestinal obstrüksiyon), akut enflamatuar intestinal hastalıklar(Crohn hastalığı,

ülseratif kolit), apandisit ve apandisit olgularında dahilen kullanılması kontrendikedir.

Preparatları:Jel ve kapsül formları bulunmaktadır.

GİNGKO BİLOBA (JAPON ERIĞİ)

Familiya:Ginkgoaceae

Kullanılan kısımları:Ginkgo biloba yapraklarının kuru ekstraksiyon ürünü olarak ürünü olarak kullanılır.

Etki ve kullanılışı:

- Serebrovasküler ve periferik vasküler hastalıkların tedavisinde
- Trombosit aktive edici faktör (PAF)antagonisti olarak etki gösterir.
- Tinnitus (kulak uğultusu) ve vertigo (baş dönmesi) tedavisinde
- Periferik dolaşımın düzeltilmesi , dolaşım bozukluklarının kontrol altında tutulması, depresyon, gözle ilgili sorunlar, baş ağrıları, işitme kaybı, impotans, multipl skleroz, Raynaud sendromu

Dozaj :80-100mg standardize ekste/gün
Yan etkileri:Parenteral uygulamalarda alerjik deri reaksiyonları, toplar damar iltihapları yapabilir.

Preparatları:Tablet, kapsül ve damla formları mevcuttur.

Fitoterapi bizlerin mesleğidir;ona sahip çıkmalıyız. Sınırlarımızı genişletmeli, yenilikleri takip etmeliyiz.

Ecz. Başak SAYAN
TEB 4. Bölge Adana Eczacı Odası
Yayın Komisyonu Üyesi